

«Bønnekvinnebevegelsen» i Den Evangelisk Lutherske Kirke i Sør-Afrika

AV ELLA-MARIE FOLLESØE

I Den Evangelisk Lutherske Kirke i Sør Afrika spiller de såkalte «bønnekvinnene» en stor og fremtredende rolle. «Bønnekvinnene» eller «Hjelpekvinnene», som de heter nå, dominerer ved alle stormøter i kirken, enten det er ordinasjon, innvielse av kirker, eller ved de store høytider eller andre festdager. Ved slike anledninger møter de tallrikt frem, og de er lett kjennelige i de store forsamlinger p.g.a. drakten, som de alltid bruker ved slike anledninger. Den brukes også på de vanlige torsdagsmøtene hele året gjennom og når de går på husbesøk eller på sykebesøk.

Men hva er egentlig denne «bønnekvinne-bevegelsen» eller «hjelpekvinne-organisasjonen»?

Det er ikke lett å få tak i den historiske bakgrunnen for denne bevegelsen. Men fru Beatrice Hadebe som bor på Umpumulo, og som er en eldre hjelpekvinne, kan fortelle at Marie Magdalena Sibiya regnes for å være stifteren. Det var en gang i 1920 årene, antagelig i 1924, at noen kvinner bestemte seg for å komme sammen til bønne-møter hver torsdag. Det var således ikke en misjonær som tok initiativet, men zulukvinnene selv. Men misjonærene støttet helhjertet tiltaket. Den første gruppen skal visstnok ha begynt på Kwa Mondi utenfor Eshowe, og denne gruppen ble invitert til forskjellige misjonsstasjoner for å stifte slike grupper i andre menigheter, og slik er bevegelsen kommet igang. Idag finnes det hjelpekvinner i alle menigheter. I det sør-østre bispedømme av zulukirken teller de 51 000 i 1981. Det er blitt en stor organisasjon med egne lover, med sine komiteer og underkomiteer. Fruen til biskopen er den øverste leder

på bispedømmeplan, prestens frue er leder på prostiplan og prestens eller evangelistens kone er leder på menighetsplan.

Uten disse trofaste, foretaksomme og flittige kvinner, ville ikke den lutherske kirken i Sør Afrika være det den er idag. De representerer ikke bare åndelig kraft og tyngde i menighetene, men også en økonomisk ressurs som det står respekt av.

For å få vite hva denne bevegelsen står for, må en se litt på lovene som beskriver utførlig bevegelsens mål og de enkelte medlemmers oppgaver.

Organisasjonens formål: Å be om og arbeide for å utbre Guds rike blant alle folk.

Oppgavene for Medlemmene av Hjelpekvinneorganisasjonen

Disse er detaljert skissert i 14 punkter. Vi skal ta med de viktigste i 7 punkter.

1. Først og fremst må en hjelpekvinne leve sitt liv som en kristen i sitt hjem og blant naboer. Hun må ha andakt og bønn i sitt hjem.
2. Hun må gå regelmessig i kirken og til nattverd, hjelpe til med forskjellige oppdrag i menigheten, f.eks. holde kirken ren, sette blomster på alteret. Hun må møte opp til alle torsdagsmøtene i organisasjonen.
3. Hun skal hjelpe til med å forkynne Guds ord for hedningene, for de frafalne, for dem som har sluttet å gå til alters, og å prøve å hjelpe dem tilbake til kirken.
4. Hun skal besøke syke i hjemmene og på sykehuset, og besøke gamle og skrøpelige, trøste dem med Guds ord, be med dem og for dem, og gi dem praktisk hjelp om nødvendig. Hun skal trøste dem som har sorg.
5. Hun skal hjelpe til med søndagsskole og konfirmantundervisning, lede søndagsmøter hvis ikke prest eller evangelist er tilstede, minne foreldre om å døpe barna sine. Hun skal rettlede ungdom i de vanskelige ten-årene. Ellers skal hun støtte alt arbeid i menigheten, også diakoni-arbeidet i samarbeid med presten og andre ledere i menigheten.
6. Hun skal hjelpe dem som ligger under for drikk og narkotika, om mulig få dem inn under ordets hørelse, så de kan bli fri og bli frelst.
7. Hun må ikke delta i hedningenes fester eller i trolldom.

Hvem kan bli Hjelpekvinne?

1. Medlemskap er åpen for alle kvinner som er fullverdig medlem av den lutherske kirken, og som deltar regelmessig ved gudstjenestene.
2. Hun må ikke drikke sterke drikker og ikke selge denslags.
3. Hun må være et godt kristent eksempel i sitt hjem og i naboskapet og leve et fredsommelig liv.

Den som får kall og ønsker å bli bønnekvinne, må si fra til den lokale Hjelpekvinnekomiteen som igjen sender meldingen til menighetsråd og Distriktsstyreren. «Kandidaten» har en prøvetid på 6 måneder og må i denne tiden delta i Hjelpekvinnenes møtevirksomhet og aktiviteter. Har hun i denne tiden vist at hun mener det alvorlig med sitt kall til å bli Hjelpekvinne, blir hun innsatt i tjenesten under høymessen i kirken.

Et eget rituale for innsettelse av Hjelpekvinner er utarbeidet og finnes i Zulukirkens alterbok. Slik lyder det i oversettelse fra zulusk:

Den eller de som skal innsettes kommer frem til alterringen, presten holder en kort tale til dem. Deretter leses Kol. 3,16–17: «La Kristi ord få rikelig plass hos dere, så dere med visdom kan lære og rettlede hverandre, med salmer, hymner og åndelige sanger. Syng for Gud av et takknemlig hjerte. Og la alt dere sier og gjør, skje i Herrens Jesu navn, med takk til Gud Fader ved ham.» Så leses 1. Tim. 2,9-10: «Likeså vil jeg at kvinnene skal ha en fin fremtreden, de skal ikke pynte seg utfordrende, men sømmelig, ikke med flotte frisyre, gullsmykker, perler eller dyre klær. Deres pryde skal være gode gjerninger, slik det passer seg for kvinner som vil leve gudfryktig.»

Deretter sier presten følgende: Disse ord viser at vi må alle arbeide for Herrens menighet, vi må støtte den med all vår makt og med alle de gaver vi har, ikke bare se at andre gjør det, men delta aktivt. Dere som står her foran oss idag, har bestemt dere for å komme sammen for å lese Guds ord og for å be, for å oppbygge hverandre i kjærlighet og gode gjerninger. Dere vil besøke syke og fattige og dem som har det vondt. Videre er det deres oppgave å søke og vekke opp dem som har gått vill og som har falt fra troen. Dere er pålagt å leve skikkelig i all deres ferd og stelle pent i hjemmene dere, og ikke ha noe å gjøre med sterke drikker, og å leve fredsommelig.

Derfor spør jeg dere: «Er det deres ønske å utføre dette som har vært nevnt, med kjærlighet og utholdenhet og å støtte menighetens

ledere og adlyde kirkens lover, og å være et godt eksempel for alle og å arbeide med flid og ydmykhet?» Til dette spørsmål svares det JA, og presten sier: «Måtte Herren gi dere kraft til å holde disse løfter.» Så kneler kvinnene, og presten ber følgende bønn: «Herre vår Gud i himlen, du som vil at alle menighetens lemmer skal arbeide i kjærlighet og med flid, vi ber deg at du vil gi disse dine tjenerinner din Hellige Ånd, slik at de utfører alt med ydmykhet og utholdenhet og slik at de er Hjelpekvinne som er din menighet verdig så ditt navn må æres ved din Sønn, Jesus Kristus.»

Hjelpekvinnenes drakt er nøye beskrevet i lovene.

De gifte kvinnene har sort drakt (skjørt og jakke) med hvit krage, ermene må være lange med hvite oppslag, sorte strømper og sko og hvit hatt. De ugifte kvinner har hvit bluse og sort skjørt, sotgrå strømper, sorte sko og hvit hatt.

Etter innsettelsen festes en nål på drakten hennes. Den har form av et kors med bedende hender i midten. Nålen tilhører ikke hjelpekvinnen, men er gruppens eiendom. Skulle det vise seg at en hjelpekvinne ikke holder mål, må hun gi nålen fra seg. Men hun kan bli gjenopptatt igjen.

I begynnelsen av hvert år må hjelpekvinne gjenta sitt løfte og bli registrert på nytt.

Økonomi. Hver Hjelpekvinne må betale en bestemt sum til Hjelpekvinnekassen årlig. En del av disse pengene går til hovedkassen for hele den lutherske kirken i Sør Afrika, en del går til Bispedømmets kasse, men noe blir igjen i den lokale kassen. De har også ofring på hvert torsdagsmøte. Pengene som er i lokalkassen, brukes til kontorhold, reiser, reparasjoner av kirkens hus og andre nødvendige ting i den lokale menighet.

Årsmøtet. Når disse hjelpekvinne samles til sine årlige stormøter i hvert prosti, kan det være en 800—900 tilstede. Møtene er åpne for alle, og de har talerett, men hver gruppe har valgt sine representanter som har stemmerett. Møtene er oppbyggelige med bibeltimer og andakter, de tar også opp forskjellige aktuelle emner som barnestell og barneoppdragelse, ernæring, hjemmeindustri og andre ting. Den store høytiden er gudstjenesten søndag formiddag og ofringen. Kassererne i de forskjellige gruppene har med seg pengene som er samlet inn i løpet av året. Det er en offergang som en sent vil glemme, en veldig menighet kledd i sort og hvitt, ispedd med noen «sivile» innimellom. Det er ingen orgler i zulukirken, men sal-

mesangen er sterk og flerstemt. Den ene salmen etter den andre synges mens alle går rundt alteret med sin gave.

I årenes løp er det ikke lite disse kvinnene har samlet inn og som er blitt brukt til viktige formål innen zulukirken. Et år kjøpte de bil til sin første sorte tilsynsmann. De har bygget kirkehus og kapeller. I 1979 ble det bygget et konferansesenter i tilknytning til kirkesentret på Umpumulo. Hjelpekvinnene bidrog med halvparten av byggesummen, R 12 000 = kr. 72.000. Det er et hus med 32 rom for gjester, kjøkken og stor stue som brukes til konferanser.

Zulusamfundet har alltid vært et mannsdominert samfund, og er det nok fremdeles. Desto mer forunderlig er det at kvinnene har fått slik en fremtredende plass i kirkens liv. Det er evangeliet som alltid har en frigjørende virkning, og som har frigjort zulukvinnene til å bli ledere og ansvarshavende i så stor grad.

Joh. 8,36: «Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri.» Nettopp dette ord av Jesus er blitt til virkelighet for Hjelpekvinne-*ne. De er blitt fri — for å tjene.*